

Raport z badań ewaluacyjnych

STUDIA III STOPNIA

Opracowanie

Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia w składzie:

dr Ryta Suska-Wróbel

dr hab. prof. UG Joanna Mytnik-Ejsmont

dr Iwona Majcher

mgr Elżbieta Grochocka

1. Charakterystyka badań

Metody badań i narzędzia

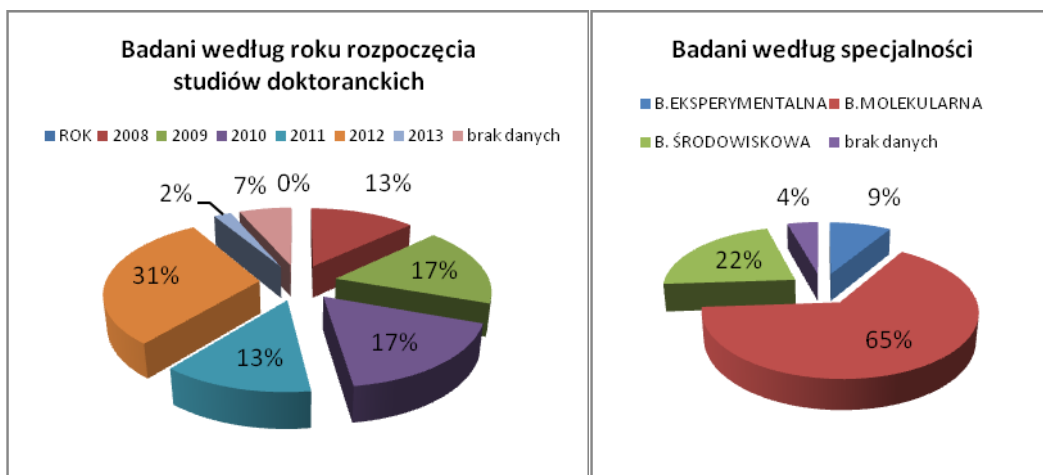
Badanie zostało zrealizowane w roku akademickim 2012/13, przy wykorzystaniu typowych metod badawczych, tzn. badań ankietowych oraz analizy dokumentów.

Badanie ankietowe obejmowało zarówno studentów, jak i promotorów. Kwestionariusz pytań został przygotowany przez Samorząd Doktorantów Wydziału Biologii. Badania z zachowaniem pełnej anonimowości przeprowadzili przedstawiciele samorządu doktoranckiego.

Przeprowadzono również analizę dokumentów zgromadzonych w dziekanacie charakteryzujących program, warunki i przebieg kształcenia na Wydziale Biologii. Badania uzupełniono również o dane zgromadzone w poszczególnych katedrach.

Dobór próby

Badania objęły dwie grupy osób: doktorantów ze Studiów Doktoranckich z Biologii, Ekologii i Mikrobiologii oraz samodzielnych pracowników Wydziału Biologii pełniących funkcje promotorów i/lub opiekunów dla studentów I roku.

W badaniach wzięło udział 46 osób spośród 61 doktorantów. Oznacza to, że poziom realizacji w badaniu przekroczył 75%. W badaniu ankietowym wzięli udział doktoranci wszystkich lat studiów. Najliczniejszą grupę stanowili studenci I roku (15 osób).

2. Doktoranci

Doktoranci jako studenci

Znaczna część kwestionariusza badań doktorantów poświęcona była programowi i organizacji studiów doktoranckich. Dodatkowo informacje wsparte zostały analizą dokumentów i zestawieniem podstawowych danych statystycznych.

W ciągu ostatnich 6 lat na studia doktoranckie przyjętych zostało 107 osób, spośród 109 chętnych. W roku 2012/13 liczba chętnych przekroczyła limit 20 miejsc. Po otrzymaniu zgody Rektora przyjęto dodatkowe osoby. 2 osoby (w ostatnich dwóch latach) nie spełniły kryteriów rekrutacyjnych i nie zostały przyjęte. W sumie, w analizowanym okresie ze studiów zrezygnowało 34 doktorantów, co stanowi 31% przyjętych. Jako główny powód rezygnacji wskazują oni problemy materialne i sprawy osobiste.

W ciągu ostatnich 3 lat wyraźnie obserwuje się zmniejszenie liczby osób ubiegających się o przedłużenie studiów. Jest to związane ze zmianą ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, która ograniczyła czas trwania studiów III stopnia.

Tabela 1. Losy kandydatów i studentów (dane z dziekanatu)

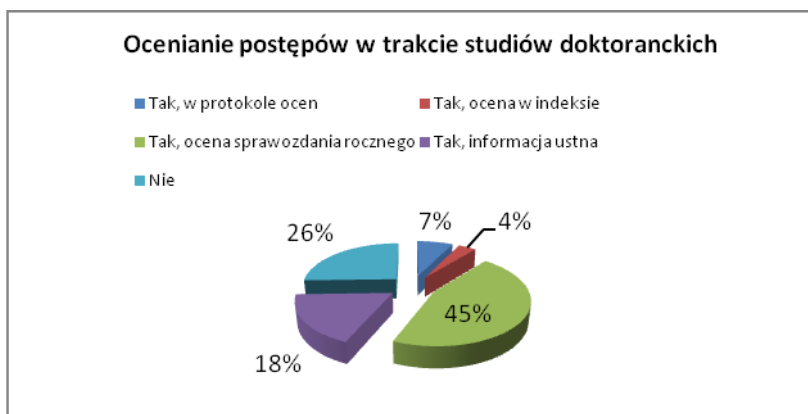
		2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	Ogółem
Ubiegający się o przyjęcie		14	20	18	13	27	17	109
Zrekrutowani		14	20	18	13	26	16	107
Mający zaliczony	I rok	14	20	18	13	26	15	106
	II rok	18	13	16	18	15	19	99
	III rok	41	18	13	20	16	13	121
	IV rok (ukończenie)	27	37	17	13	12	13	119
	przedłużenie	31	16	22	13	13	9	104
Zrezygnowali ze studiów		1	4	9	10	2	8	34

Z oferty dydaktycznej przygotowanej dla słuchaczy studium doktoranckiego WB największą frekwencję wykazują wykłady „Biologia współczesna”, w których uczestniczyło 70% ankietowanych.

Tabela 2. Uczestnictwo w zajęciach programowych i ich atrakcyjność (oceniana w skali 1-5)

Przedmioty programowe	Uczestnictwo		Atrakcyjność
	TAK	NIE	
wykład „Biologia współczesna”	70%	30%	3,69
lektorat z języka obcego	26%	67%	2,83
seminarium doktoranckie	61%	33%	3,68
konwersatorium z filozofii	4%	87%	3,50
konwersatorium z ekonomii	0%	91%	-

Jako przyczyny braku uczestnictwa w zajęciach programowych podawano: brak dostępności (konwersatorium z filozofii i ekonomii), brak świadomości obowiązku uczestniczenia w zajęciach, brak czasu, wykonywanie innej pracy poza doktoratem, obowiązki rodzinne.

Postępy doktorantów w trakcie odbywania studiów są oceniane w postaci rocznego sprawozdania, do którego dołączany jest protokół. Na Wydziale Biologii indeksy mają studenci wyższych lat, którzy otrzymali je w czasie immatrykulacji na ogólnouczelnianej uroczystości rozpoczęciu roku akademickiego. W październiku 2013 roku indeksy otrzymali wszyscy nowo przyjęci.

W związku z tym, że studenci zaznaczali kilka odpowiedzi w obrębie „TAK” procenty na schemacie nie sumują się do 100. 74% spośród badanych jest oceniana w różny sposób. Spośród 26% doktorantów podających, że nie są oceniani, 17% stanowiły osoby, które w czasie trwania badań były studentami I roku.

Bycie studentem studiów III stopnia wiąże się z prawami i obowiązkami. Zapytano doktorantów o znajomość kryteriów i zasad uprawnień, z których korzystają w trakcie studiów. Wyniki wskazują, że najbardziej czytelne były kryteria rekrutacji - rozumiało je 89% badanych. Najmniej czytelne są kryteria przyznawania stypendium doktoranckiego „dziekańskiego” – nie rozumie ich 50% doktorantów.

Tabela 3. Jasność przedstawienia kryteriów i zasad uprawnień doktorantów

Kryteria	Jasność	
	TAK	NIE
Rekrutacji	89%	11%
przyznawania stypendium doktoranckiego	50%	50%
przyznawania „dodatku projakościowego”	63%	37%
przyznawania stypendium socjalnego/naukowego	57%	43%
pracy w Twojej jednostce naukowej (Twoje obowiązki, prawa itd.)	57%	43%

Zaznaczyć trzeba, że badanie przeprowadzone w czerwcu 2013 r. dotyczyło kryteriów stosowanych na Wydziale do tego czasu. Samorząd Doktorantów podjął już próbę doprecyzowania wymagań prezentacji doktoranckiej kończącej I rok studiów, której wynik stanowi podstawowe kryterium przyznawania stypendium doktoranckiego.

Reprezentantem doktorantów wobec władz Wydziału jest samorząd studencki. O istnieniu Wydziałowej Rady Doktorantów wie 80% ankietowanych, 7% sądzi, że rady nie ma, a 28% wie, kto jest jej przewodniczącym. Samorząd studencki znany jest 83% studentów. Jego członkami jest 9% badanych. O spotkaniach doktorantów wie 54% ankietowanych, ale uczestniczy w nich jedynie 20% próby. 30% doktorantów przyznaje się do braku wiedzy o spotkaniach. O liście mailingowej studentów wie 67% studentów, a korzysta z niej 20% ankietowanych.

Doktoranci jako naukowcy

Podstawowym zadaniem doktorantów jest praca nad rozprawą doktorską, w tym przede wszystkim intensywne badania naukowe. W tym sensie więc, doktoranci są naukowcami i dla wielu z nich ta właśnie rola jest najważniejsza.

Wydział Biologii jako środowisko rozwoju naukowego

Współdziałanie doktorantów i naukowców jest podstawą wypełniania misji rozwoju Wydziału Biologii Uniwersytetu Gdańskiego. Rozwój naukowy możliwy jest dzięki istnieniu silnych grup badawczych, twórczo rozwiązujących problemy o charakterze uniwersalnym i lokalnym oraz intensywnie publikujących w międzynarodowych czasopismach. Na Wydziale Biologii w ciągu ostatnich 10 lat odbyło się 129 obron prac doktorskich. W niewielkim stopniu były to obrony osób przez wiele lat tworzących rozprawę doktorską – stąd różnice w zestawieniach (

Tabela 1. Losy kandydatów i studentów i Tabela 4. Studenci studiów doktoranckich w katedrach – analiza za lata 2003-2013).

Analiza tabeli „Doktoranci studiów doktoranckich w katedrach – analiza za lata 2003-2013” wskazuje na wyraźne zróżnicowanie katedr pod względem tworzenia środowiska rozwoju naukowego. Katedry różnią się liczbą zatrudnionych pracowników, w tym szczególnie liczbą osób mogących pełnić funkcje promotorów. W katedrach Wydziału Biologii obecnie zatrudnionych jest od 1 do 5 samodzielnych pracowników.

Tabela 4. Studenci studiów doktoranckich w katedrach – analiza za lata 2003-2013 (na podstawie danych z dziekanatu)

katedra	pracownicy samodzielni				doktoranci				średni czas pracy nad doktoratem w latach	średnia liczba doktoratów na jednego samodzielnego pracownika
	aktualnie nie pracujący /emerytowani	po habilitacji dłużej niż 5 lat	po habilitacji do 5 lat	aktualnie będący promotorami	przyjęci na studia	zrezygnowali	otrzymali stopień doktora	uzyskali doktorat z wyróżnieniem		
Biochemii	0	2	2	4	8	2	10	60%	4	5
Biologii Molekularnej	4	3	2	5	49	5	30	70%	4	4,3
Cytologii i Embriologii Roślin	0	1	1	2	6	1	3	33%	4,5	3
Ewolucji Molekularnej	1	1	0	1	9	1	3	33%	4	1,5
Ekologii Roślin	0	2	1	2	8	1	7	57%	4	3,5
Ekologii i Zoologii Kręgowców	0	2	1	3	17	1	9	33%	5	4,5
Fizjologii Roślin i Biotechnologii	0	1	0	1	4	2	6	17%	5	6
Fizjologii Zwierząt i Człowieka	1	4	0	4	20	2	15	60%	5	3
Genetyki	2	2	0	2	7	0	6	0%	6	1,5
Mikrobiologii	1	2	0	2	7	4	4	50%	długi	1,3
Taksonomii Roślin i Ochrony Przyrody	2	2	3	5	26	9	24	67%	5	6
Zoologii Bezkręgowców i Parazytologii	2	1	3	4	12	2	9	56%	6	3
Stacja Badania Wędrówek Ptaków	1	0	1	1	9	0	3	33%	długi	3
Ogółem	14	23	14	36	182	30	129	54%	4,7	3,5

Kolejną z miar oceny efektywności promowania doktorantów jest czas jaki mija od przyjęcia na studia doktoranckie do obrony pracy doktorskiej. Na Wydziale waha się od 4 do 6 lat.

Ciekawie również przedstawia się analiza jakości prac doktorskich wyrażona proporcją wniosków o wyróżnienie w porównaniu z liczbą obron. Średnio na Wydziale Biologii wyróżnianych jest 54,3% prac. W 7 jednostkach co najmniej 50% prac doktorskich kończy się wyróżnieniem.

Na podstawie analizy danych szczegółowych można uznać, że prawie 84% osób, które podejmują kształcenia na studiach III stopnia kończą je uzyskując stopień doktora.

Aktywność naukowa doktorantów w dużej mierze zależy od nich samych, jednak warunki stwarzane przez jednostki mają na nie decydujący wpływ. Zbieranie informacji na ten temat stało się w wielu katedrach cenną inicjatywą porządkującą wiedzę kierowników jednostek o aktywności doktorantów.

Doktoranci w ciągu ostatnich 6 lat akademickich uczestniczyli w 434 konferencjach oraz 40 wyjazdach naukowych. Uzyskali również 102 granty na prowadzenie badań naukowych. O własne finansowanie badań efektywnie zabiegają doktoranci Katedr: Ewolucji Molekularnej, Genetyki, Cytologii i Embriologii Roślin oraz Ekologii Roślin. Przeciętnie każdy z doktorantów uzyskał minimum jeden grant.

Opinia doktorantów o ich rozwoju naukowym

Główny ciężar odpowiedzialności za jakość rozwoju naukowego doktoranta spoczywa na promotorze i opiekunie pracy. Jednostka naukowa udziela doktorantowi różnego rodzaju wsparcia w jego pracy naukowej. Zgodnie z REGULAMIN STUDIÓW DOKTORANCKICH W UNIWERSYTECIE GDAŃSKIM (§ 11) doktorant ma prawo do:

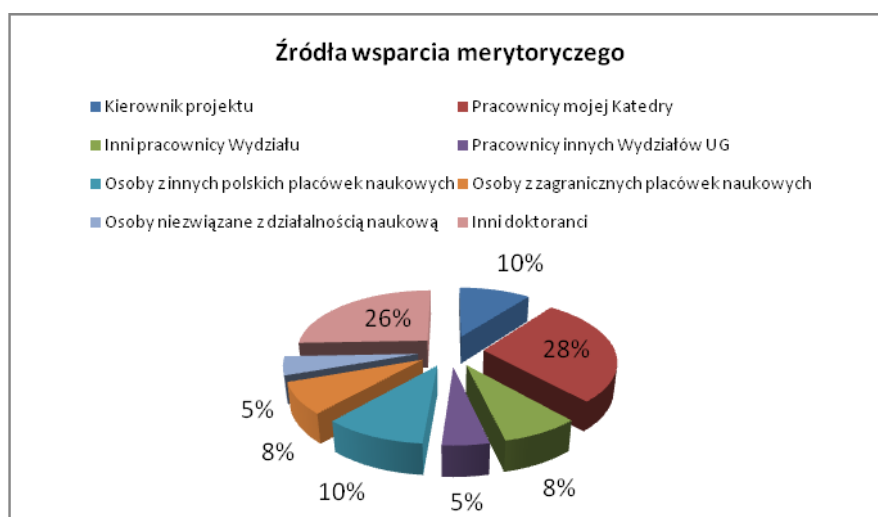
- 1) *opieki merytorycznej w toku realizacji pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej ze strony opiekuna naukowego lub promotora, ustanowionego przez radę jednostki organizacyjnej;*
- 2) *ubiegania się o środki finansowe na prowadzone badania naukowe, zgodnie z ogólnie obowiązującymi zasadami;*
- 3) *korzystania ze zbiorów bibliotecznych, programów komputerowych, laboratoriów, sprzętu i aparatury badawczej w zakresie niezbędnym do realizacji programu studiów, prowadzenia badań naukowych i przygotowania rozprawy doktorskiej;*
- 4) *uczestniczenia w krajowych i międzynarodowych seminariach, konferencjach i sympozjach naukowych z zakresu dyscypliny, w której się doktoryzuje;*
- 5) *wyjazdów na staże i stypendia, przy czym pobyt taki wlicza się do okresu trwania studiów doktoranckich i może być on realizowany za zgodą opiekuna naukowego/ lub promotora oraz kierownika studiów.*

W zakresie obowiązków naukowych opiekuna naukowego i promotora pozostaje:

- 1) *udzielanie uczestnikowi studiów doktoranckich niezbędnej pomocy merytorycznej i metodycznej w pracy naukowej;*
- 2) *odbywanie konsultacji, ocena rozwoju naukowego uczestnika studiów doktoranckich i stanu zaawansowania rozprawy doktorskiej;*
- 3) *pomoc w organizacji warsztatu badawczego;*
- 4) *opiniowanie wniosków uczestnika studiów doktoranckich o wyjazdy na konferencje i staże naukowe.*

Tabela 5. Rozkład oceny współpracy doktorant-promotor

Kryteria	Katedry					
	eksperymentalne		molekularne		środowiskowe	
	średnia	odchylenie standardowe	średnia	odchylenie standardowe	średnia	odchylenie standardowe
Dostępność	3,75	0,43	3,9	1,25	4,5	0,67
przydatność spotkań	3,25	0,83	4,23	0,92	3,7	1,42
stwarzanie możliwości publikowania	3,25	0,83	3,92	1,44	3,7	1,49
stwarzanie możliwości udziału w konferencjach	3,75	1,09	4,1	1,14	2,8	1,6
pomoc w zdobyciu finansowania badań	4,00	0,71	3,93	1,34	3,7	1,27
kompetencja w dyscyplinie, którą się zajmuje	4,50	0,5	4,6	0,76	4,6	0,66
kompetencja w subdyscyplinie, związanej z doktoratem	3,75	0,83	4,38	0,67	3,6	1,2
kultura osobista	4,75	0,43	4,83	0,45	4,5	0,67

Studiowanie to przede wszystkim czas pogłębiania wiedzy specjalistycznej. Doktoranci zostali zapytani o to, od kogo prócz promotora uzyskiwali wsparcie merytoryczne. Nie dziwi, że największe wsparcie otrzymują od pracowników katedr i innych doktorantów. Niewielki udział mają również osoby z innych placówek naukowych (10%) oraz kierownicy projektów nie będący promotorami, z którymi doktoranci współpracują.

Tabela 6. Czy w czasie studiów doktoranckich brałeś udział w projektach badawczych realizowanych w Twojej jednostce naukowej?

Katedry	Tak	Nie
eksperymentalne	75%	25%
molekularne	80%	20%
środowiskowe	60%	40%
ogółem	74%	26%

Doktoranci są w większości aktywnie włączani w badania naukowe prowadzone w jednostce. Ogółem 74% badanych brała w nich udział. 26% doktorantów nie ma poczucia udziału w badaniach realizowanych przez zespoły badawcze w jednostkach - są to w większości doktoranci z pierwszego roku studiów.

Tabela 7. Ocena udziału doktorantów w projektach realizowanych w jednostce naukowej (pytanie 10)

Kryteria	Obszar naukowy					
	eksperymentalny		molekularny		Środowiskowy	
	średnia	odchylenie standardowe	średnia	odchylenie standardowe	średnia	odchylenie standardowe
przydatność	4,67	0,47	4,13	0,97	3,33	0,75
respektowanie praw autorskich doktoranta	4,33	0,47	4,18	0,83	3,5	1,5
projekt, jako dodatkowe źródło dochodu	3	1,63	2,91	1,69	1	0
powiększenie dorobku naukowego	4,33	0,47	3,91	0,93	3,33	1,25

Tabela 8. Aktywność doktorantów w zabieganiu o finansowanie badań naukowych

Aktywność		% doktorantów z katedr		
		eksperymentalnych	molekularnych	środowiskowych
brak wnioskowania		0	23	0
złożenie wniosku	na UG	100	70	100
	poza UG	75	37	70
Finansowanie	otrzymane	75	73	60
	nieotrzymane	25	27	40

Większość doktorantów stara się zdobywać fundusze na swoje badania naukowe, w specjalnościach eksperymentalnej i środowiskowej wnioski składają wszyscy doktoranci, w katedrach molekularnych 77%. Brak wnioskowania przez część doktorantów molekularnych wynika z faktu, że częściej niż inni uczestniczą w projektach badawczych doświadczonych pracowników w swoich katedrach i nie mają potrzeby pozyskiwania dodatkowych funduszy. O ile większość (molekularni) lub wszyscy (środowiskowi i eksperymentalni) doktoranci starają się o środki finansowe otrzymywane od Uniwersytetu Gdańskiego, o tyle zaledwie 37% doktorantów molekularnych stara się o fundusze poza uczelnią, co jest o połowę niższą wartością niż w przypadku doktorantów pozostałych specjalności. Jednak różne liczby doktorantów starających się o granty w poszczególnych specjalnościach nie przekładają się na efektywność pozyskiwania funduszy.

Tabela 9. Poziom akceptacji dla form wsparcia aktywności naukowej dostępnej w dyscyplinie naukowej doktoranta

Kryteria	Obszar naukowy					
	eksperymentalny		molekularny		środowiskowy	
	średnia	odchylenie standardowe	średnia	odchylenie standardowe	średnia	odchylenie standardowe
granty/stypendia badawcze	3,5	0,5	3,45	1	2,6	0,8
granty/stypendia wydawnicze	2,5	0,87	2,54	0,84	2,38	0,99
granty/stypendia wyjazdowe	3,25	0,43	3,18	0,84	3,13	1,17
dofinansowanie udziału w konferencjach	3,25	0,83	3,97	1,2	2,4	1,56
stwarzanie możliwości publikacji	3,25	0,83	3,83	1,29	3,5	1,28
wsparcie finansowe badań	3,75	1,9	3,83	1,19	2,7	0,9
dostęp i stan zaplecza technicznego (sale, sprzęt)	4,25	0,83	4,4	0,84	4	1,1

W ocenie form wsparcia aktywności naukowej dostępnej w dyscyplinie naukowej doktoranta, słuchacze studium doktoranckiego wszystkich specjalności najwyżej ocenili stan zaplecza technicznego i dostęp do sal/laboratoriów, co jest związane z przeprowadzką do nowego budynku i znaczną poprawą warunków pracy. Największe rozbieżności w ocenie doktorantów dają się zauważyć w ocenie dwóch kryteriów: dofinansowanie udziału w konferencjach oraz wsparcie finansowe badań.

Większość doktorantów (64%) nie ubiega się o dofinansowanie udziału w konferencjach w Uczelnianej Radzie Doktorantów. Z tych, którzy się ubiegają, większość uzyskuje dofinansowanie. Należałoby rozpropagować wiedzę o innych źródłach dofinansowania wyjazdów wśród społeczności doktorantów WB.

Doktoranci ocenili nisko (środowiskowi), dobrze (molekularni) lub bardzo dobrze (eksperymentalni) dostęp do fachowej literatury na uczelni.

Tabela 10. Dostępność literatury naukowej w ocenie doktorantów

Dyscyplina	Średnia	Odchylenie standardowe
Biologia eksperymentalna	4,75	0,43
Biologia molekularna	4,1	0,79
Biologia środowiskowa	3,5	1,20

Z działań podejmowanych samodzielnie w ramach prowadzonej pracy badawczej wszyscy doktoranci bez względu na specjalność wyszukują potrzebną literaturę w zasobach sieciowych, natomiast już tylko około połowa doktorantów katedr molekularnych i eksperymentalnych korzysta z zasobów bibliotecznych, podczas gdy odsetek doktorantów środowiskowych wyszukujących literaturę w bibliotece stanowi 80 %. Jest to prawdopodobnie związane z tym, że publikacje w zakresie biologii środowiskowej nie dezaktualizują się tak szybko, jak publikacje z zakresu biologii molekularnej i eksperymentalnej, a dostępność w sieci tych ostatnich jest większa. Jak wynika z badań, niewielu doktorantów podejmuje działania na rzecz współpracy z przedsiębiorcami (poziom 0-13% ankietowanych) oraz organizacjami pozarządowymi (poziom 0-10%), z czego ani jednej, ani drugiej aktywności nie podejmują doktoranci katedr eksperymentalnych. Na niskim i średnim poziomie pozostaje współpraca doktorantów katedr o profilu eksperymentalnym (25%) i molekularnym (53%) z instytucjami badawczymi, natomiast często taką współpracę podejmują doktoranci środowiskowi (80%). W różnego typu szkoleniach najczęściej uczestniczą doktoranci molekularni (70%), najrzadziej eksperymentalni (25%). Udział doktorantów w konferencjach jest wysoki (80-100%).

Tabela 11. Działania podejmowane na rzecz własnej rozprawy doktorskiej

Działanie	% studentów z katedr		
	eksperymentalnych	molekularnych	środowiskowych
wyszukiwanie literatury/czytanie w bibliotece	50	43	80
wyszukiwanie literatury w Internecie	100	100	100
współpraca z przedsiębiorstwami	0	13	10
współpraca z organizacjami pozarządowymi	0	3	10
współpraca z instytucjami badawczymi	25	53	80
uczestnictwo w szkoleniach	25	70	40
uczestnictwo w konferencjach	100	90	80
publikowanie własnych prac	50	57	70

Doktoranci w roli nauczycieli akademickich

Zgodnie z REGULAMIN STUDIÓW DOKTORANCKICH W UNIWERSYTECIE GDAŃSKIM (§ 6):

- *doktorant zatrudniony w charakterze nauczyciela akademickiego, prowadzący zajęcia dydaktyczne w uczelni, jest zwolniony z odbywania praktyk w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych*

Doktorant zobowiązany jest do (§8):

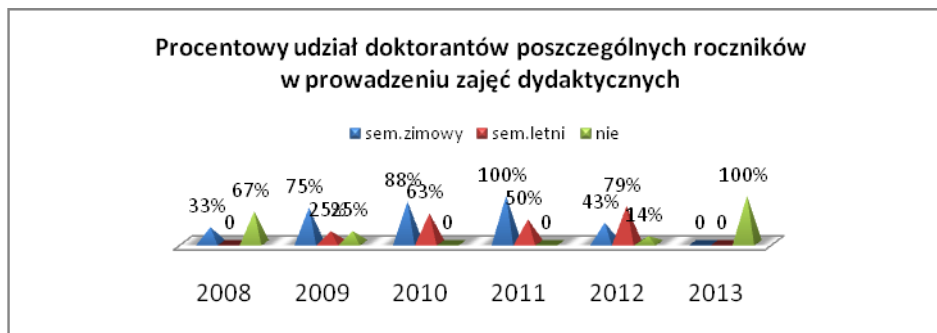
- *odbywania praktyk zawodowych w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych, wymiar praktyk nie może być mniejszy niż 10 oraz większy niż 90 godzin rocznie*

Do obowiązków opiekuna naukowego i promotora należy (§23):

- *pomoc w organizacji i odbywaniu praktyk dydaktycznych*
- *udzielanie wskazówek metodycznych i pomoc w zdobywaniu doświadczeń dydaktycznych.*

Pozyskane dane ukazują, że zdecydowana większość doktorantów (78%) biorących udział w badaniu prowadziła zajęcia dydaktyczne na Uniwersytecie Gdańskim, przy czym najmniej obciążone były roczniki najstarszy i najmłodszy.

Ponad połowa badanych (67%) wysoko ocenia swoje umiejętności w zakresie nauczania.

Prowadzenie zajęć dydaktycznych wymaga od doktorantów przeznaczenia dodatkowych godzin na konsultacje, poprawianie kolokwiów, bądź też na inne zadania. Czas ten przeciętnie waha się w zakresie 2,3 do 5 godzin tygodniowo. W pojedynczych przypadkach sięga nawet 20 godzin tygodniowo.

W opinii badanych wsparcie merytoryczne w zakresie prowadzonych zajęć udzielane jest doktorantom-nauczycielom głównie od innych osób prowadzących przedmiot (76%) oraz innych doktorantów (65%). Część doktorantów (17%) uczy się warsztatu dydaktycznego obserwując zajęcia prowadzone przez swojego opiekuna/promotora. Dwoje studentów wymieniło ponadto udział w Konferencji Dydaktycznej organizowanej na Wydziale Biologii.

Jako główne źródło wiedzy merytorycznej niezbędnej do prowadzonych przez siebie zajęć wskazywany jest skrypt do ćwiczeń (wskazanie 43% badanych). Tylko jedna osoba zadeklarowała, że poszukuje informacji w samodzielnie wybranych źródłach.

Tabela 12. Źródła i formy wsparcia merytorycznego podczas prowadzenia zajęć przez doktorantów

	wskazania	
	Liczba	%
opiekun lub promotor	11	24
kierownik jednostki	3	7
inna osoba prowadząca przedmiot	35	76
inny pracownik wydziału	7	15
inny doktorant	30	65
sylabus	10	22
skrypt do ćwiczeń	20	43
szkolenie dydaktyczne prowadzone przez katedrę	3	7
seminaria doktoranckie	0	0
warsztaty dydaktyczne	0	0
hospitacje opiekuna lub promotora	1	2
uczestnictwo w zajęciach opiekuna/promotora jako obserwator lub pomoc	8	17
nie otrzymuję pomocy	0	0

86% respondentów uważa, że ma wpływ na treść zajęć dydaktycznych, które im powierzono do prowadzenia. Zakres modyfikacji może odbywać się na kilku płaszczyznach – treści, metod oraz środków dydaktycznych. Część badanych:

1. Samodzielnie, w oparciu o różne kryteria dokonuje wyboru treści, które zostaną zrealizowane w ramach zajęć.
2. Wprowadza modyfikacje wyłącznie po ich akceptacji przez koordynatora lub prowadzącego dany przedmiot. Ci doktoranci podawali:

W zakresie modyfikacji środków dydaktycznych badani wymieniają przygotowywanie różnych materiałów, instrukcji do ćwiczeń czy prezentacji multimedialnych.

3. Opinie promotorów o studiach doktoranckich

Kariera zawodowa wypromowanych doktorantów i ich sukcesy

Jako przykłady dalszych karier wypromowanych doktorantów promotorzy wskazali m.in.:

- praca na uczelni (w kraju i zagranicą),
- jednostki edukacyjno-popularyzatorskie (centra naukowe, ogrody botaniczne),
- praca w firmach biotechnologicznych,
- praca w firmach zajmujących się ekspertyzami, dystrybucją sprzętu i konsultingiem w zakresie badań ekologicznych i ochroniarskich,
- praca w firmach lub instytucjach związanych tematycznie z zakresem pracy badawczej,
- praca w drugim wyuczonym zawodzie (nauki medyczne) za granicą,
- praca w redakcjach międzynarodowych czasopism naukowych,

- praca w urzędach obsługujących procesy związane z nauką, np. obsługujących systemy grantowe.

Przyczyny sukcesu wypromowanych doktorantów, zdaniem ankietowanych, są związane z wysokim poziomem naukowym prac doktorskich (dzięki wysoko postawionym wymaganiom), przy jednoczesnym życzliwym podejściu promotora w przypadku problemów czy niepowodzeń oraz stałym kontakcie i wspólnym rozwiązywaniu problemów naukowych. Jak podkreśla jeden z promotorów, kluczem do sukcesu, jak zawsze, są ludzie, w tym przypadku doktorant i promotor, a także reszta zespołu. Zdaniem promotorów bardzo ważne jest określenie problemu, którego rozwiązaniem miałby zająć się doktorant już na etapie przyjmowania doktoranta. Problem musi być merytorycznie, metodycznie, logistycznie i finansowo przemyślany. Promotorzy podkreślają zgodnie, że najczęściej zależy od samych doktorantów, ich pracowitości, wrodzonych predyspozycji do niewymuszonej pracy badawczej, zainteresowań naukowych, bardzo dobrego warsztatu badawczego, umiejętności pracy w zespołach interdyscyplinarnych.

Uwagi dodatkowe

W miejscu na dodatkowe uwagi dotyczące funkcjonowania studiów doktoranckich na Wydziale promotorzy zgodnie zauważają konieczność określenia (przy aktywnym udziale doktorantów) precyzyjnych reguł przyznawania stypendiów doktorantom. Ponadto zasugerowano powołanie kierownika studiów doktoranckich nieobarczonego obowiązkami dziekana. Zdaniem promotorów powinien być to pracownik mający dobre kontakty z doktorantami, otwarty na ich problemy i nie obciążony innymi administracyjnymi zadaniami.

4. Jakość kształcenia na studiach III stopnia na Wydziale Biologii Uniwersytetu Gdańskiego

Wnioski z ewaluacji

Wraz z reformą studiów III stopnia, związaną z wdrażaniem Procesu Bolońskiego w Polsce, model studiów na Wydziale Biologii Uniwersytetu Gdańskiego uległ zmianom. Zmiany te – nie zawsze oceniane pozytywnie – miały wpływ na wszystkie wymiary studiowania, szczególnie zaś na program studiów doktoranckich oraz na status doktoranta na uczelni. Przeprowadzona w roku akademickim 2012/13 ewaluacja stanu studiów doktoranckich. Ogólnie można uznać, że prowadzone przez Wydział Biologii studia doktoranckie charakteryzują się wysoką jakością kształcenia wyrażoną odsetkiem studentów uzyskujących stopień doktora w czasie przekraczającym 4 letni okres studiów średnio o 1 rok. Dodatkowo wysokie standardy naukowe ponad 50% powstałych prac potwierdzonych jest przez recenzentów wnioskujących o wyróżnienie.

Jak w każdej ewaluacji ujawniono również uchybienia i niedoskonałości, których zniwelowanie poprawi jakość prowadzonych studiów. Wnioski końcowe sformułowane przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia przedstawiono poniżej.

Program studiów i studiowanie

- Program studiów na Wydziale Biologii jest zbliżony do realizowanych w innych uczelniach, choć charakteryzuje się mniejszą ofertą przedmiotów fakultatywnych.
- Wykłady „Biologia współczesna” choć najatrakcyjniejsze z badanych przedmiotów uzyskały niezadowalający poziom akceptacji studentów. Także promotorzy postulowali ich modyfikację w kierunku tworzenia bloków merytorycznie odpowiadających zainteresowaniu doktorantów.
- Kryteria przyznawania stypendium doktoranckiego i socjalnego nie do końca są jasne.

Praca naukowa

- Wydział Biologii tworzy bardzo dobre środowisko rozwoju naukowego doktorantów.
- 83,5% osób, które podejmują kształcenia na studiach III stopnia kończą je uzyskując stopień doktora.
- Średnio ze studiów doktoranckich rezygnuje 16,5% studentów.
- Średnio na Wydziale Biologii 54,3% prac doktorskich zostaje wyróżnionych w recenzji.
- Ankietowani doktoranci na ogół są zadowoleni z osobistych cech promotorów i poziomem ich kompetencji merytorycznych (poziom akceptacji 4,65).

5. Rekomendacje

Zawierają sformułowane wspólnie z Dziekanem i Kierownikiem studiów doktoranckich zadania do wykonania w celu podniesienia jakości kształcenia. Podstawowy termin realizacji ustala się na koniec czerwca 2014 roku, chyba, że wskazano inaczej.

1. Prowadzić regularne badania ankietowe wśród studentów studiów III stopnia
2. Rozdzielić funkcję Dziekana od funkcji Kierownika Studiów Doktoranckich
3. Wykłady fakultatywne w ramach cyklu *Biologia Współczesna* dostosować tematycznie do istniejących specjalizacji
4. Uzupełnić program studiów o przedmiot/konwersatorium związane z pisaniem i prowadzeniem projektów badawczych
5. Wprowadzić jako przedmiot do wyboru zaawansowany kurs
6. Uzupełnić program o staże w jednostkach naukowych w Polsce i za granicą
7. Umożliwić studentom wzięcie udziału w *Kursie dydaktyki akademickiej*, który pogłębi przygotowanie się do prowadzenia zajęć dydaktycznych lub realizować zajęcia wpisane do programu jako *Konwersatorium z dydaktyki*
8. Ustalić jasne kryteria przyznawania stypendium doktoranckiego w porozumieniu z Samorządem Doktorantów.
9. Częściej aktualizować zakładkę dla doktorantów na stronie internetowej Wydziału Biologii

10. Zwiększyć aktywność doktorantów w strukturach służących ich społeczności oraz reprezentujących ich na forum Wydziału.
11. Utworzyć fundusz wspomagający wyjazdy na konferencje i publikacje.
12. Zrezygnować z lektora języka angielskiego na rzecz praktycznych zajęć z pisania publikacji w j. obcym i staży zagranicznych lub konferencji.
13. Wprowadzić system nadzoru nad hospitacjami doktorantów.